

7. Назаров І. Законодавчі ініціативи Національного агентства у сфері формування простору академічної доброчесності. 15 вересня 2021 р. URL: https://knute.edu.ua/file/MjkwMjQ=/c9c8c2d09e05e7d36652614_03a811560.pdf
8. Наказ МОН від 30.11.2020 № 1480 «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1480729-20#Text>
9. Недогібченко Є. Г. Академічна доброчесність: складові елементи. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 6. С. 13 – 21.
10. Tauginiene L., Ojstersek M., Foltynnek T., «General guidelines fo academic integrity»
11. Roig M. «Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable writing practices: A guide to ethical writing». URL : <https://ori.hhs.gov/sites/default/files/plagiarism.pdf>
12. Fishman T. «Academic integrity as an educational concept, concern, and movement in US institutions of higher learning». URL: https://scholar.google.com.ua/scholar?hl=uk&as_sdt=0%2C5&q=T,+Fishman+%C2%ABAcademic+integrity+as+an+educational+concept%2C+concern%2C+and+movement+in+US+institutions+of+higher+learning&btnG

Ігровий майданчик – простір розвитку, безпеки та підтримки дітей

Аліна БОЛЬШУКІНА,
кандидат педагогічних наук,
завідувач Центру інноваційного розвитку освіти,
доцент кафедри методики дошкільної та початкової освіти
Харківської академії неперервної освіти
alinabolshukina@ukr.net

У статті розкрито питання доступності дитячого ігрового майданчика, який є простором розвитку, безпеки й підтримки дітей. Визначено переваги та ключові принципи створення доступності та інклюзивності дитячих ігрових майданчиків, окреслено їх типи й комплектування.

Ключові слова: дитячий ігровий майданчик, простір дитинства, атмосфера довіри, орієнтація на дитину, партнерська взаємодія.

Актуальність. У новій редакції Базового компонента дошкільної освіти визначені цінності дошкільної освіти:

- визнання самоцінності дошкільного дитинства, його потенціалу та особливої ролі в розвитку особистості;
- щасливе проживання дитиною дошкільного дитинства як передумова її повноцінного розвитку та подальшої самореалізації у житті;
- повага до дитини, особливостей її розвитку та індивідуального досвіду;
- зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я дитини;
- цінувати життя і благополуччя як уміння плекати, підтримувати та створювати сприятливі умови для себе та інших у безпечному середовищі в природному, предметному та соціальному оточенні;
- розвиток творчих задатків, здібностей, талантів дітей;
- збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання для збагачення культурного потенціалу взаємодії між поколіннями [1].

Необхідність створення доступного ігрового дитячого простору визначено в чинних міжнародних і національних нормативно-правових документах.

Освітнє середовище має належати дітям!

У статті 31 Конвенції ООН про права дитини зазначено: «Держави-учасниці визнають право дитини на відпочинок і дозвілля, право брати участь в іграх і розважальних заходах, що відповідають її віку, та вільно брати участь у культурному житті та займатися мистецтвом [2].

Ігрові майданчики еволюціонували від свого походження як «ігрові сади» на початку XX століття до інклюзивних просторів, призначених для дітей будь-якого віку. Марія Монтессорі та Фрідріх Фребель визнавали глибокий вплив гри на всебічний розвиток дітей [3]. Сьогодні сучасні ігрові майданчики сприяють розвитку творчості, соціальних навичок і фізичного благополуччя, слугуючи центрами для зв'язків із громадою та особистого зростання.

Мета статті – висвітлити питання створення доступності дитячого ігрового майданчика як простору розвитку, безпеки й підтримки дитини дошкільного та молодшого шкільного віку.

Доступний дитячий ігровий майданчик: що це означає?

Доступний дитячий майданчик – це ігровий простір, де створені комфортні розвивальні умови для дітей із різними здібностями й можливостями, і простір, де діти з інвалідністю та діти без інвалідності можуть гратися разом, пізнавати світ і знаходити друзів. Парки й елементи обладнання дитячих майданчиків не повинні обмежувати чи відокремлювати дітей. У цих місцях діти можуть об'єднуватися та вчитися одне в одного.

Доступні ігрові майданчики заохочують гру, що закладає основи взаєморозуміння, дружби та справжнього почуття згуртованості.

Доступний та інклюзивний дитячий майданчик – це не майданчик для дітей з інвалідністю! Створення окремих дитячих майданчиків «для дітей з інвалідністю» та «для дітей без інвалідності» – це не інклюзія, не допомога в залученні до суспільного життя, а навпаки, максимальне виключення дитини з життя громади та роз'єднання дітей замість їх згуртування [5].

Які є переваги для створення доступності та інклюзивності дитячих ігрових майданчиків?

Гра забезпечує умови для розвитку інтелектуальних, соціальних, фізичних і сенсорних здібностей. Дітям необхідно створити рівні можливості для навчання й розвитку під час пересування простором, маніпулювання предметами та взаємодії з іншими.

Коли діти граються, вони:

- зміцнюють власний організм, знижують рівень стресу та покращують загальний стан здоров'я;
- навчаються приймати рішення, експериментувати, генерувати ідеї, відпрацьовувати навички, рольові ігри, творити й винаходити;
- формують соціальні навички під час взаємодії зі своїми однолітками та дорослими;
- засвоюють цінні уроки про світ, зокрема про унікальність і різноманітність людей;
- формують навички, пов'язані з толерантністю та прийняттям.

Визначено чотири ключові принципи створення доступності та інклюзивності дитячих ігрових майданчиків (див. рисунок нижче):

Розглянемо їх.

1. Принцип безпеки. Питання безпеки мають бути найвищим пріоритетом у процесі планування та створення дитячого ігрового майданчика. Необхідно мінімізувати ризики травмування дітей. Елементи конструкцій слід спроектувати окремо задля уникнення «дрібного» травмування – подряпин, порізів та інших неприємностей [4].

Загальні поради щодо безпеки на ігрових майданчиках

- *Нагляд дорослих:* маленьким дітям особливо потрібна уважна доросла людина поруч, щоб стежити за ними та втрутитись у ситуацію, якщо потрібно.
- *Знаходження у визначених зонах:* дітям можна вільно досліджувати ігровий майданчик та його територію, але спостерігайте, щоб вони не заходили в заборонені зони або не вибігали на жваві вулиці.
- *Уважність до оточення:* стежте не лише за своєю дитиною, але й за іншими дітьми, а також за рухомих обладнанням і всіма потенційними небезпеками.
- *Використання спорядження належним чином:* дітям слід дотримуватися використання кожної конструкції за призначенням, уникати небезпечного лазіння, стрибків із висоти або висіння на турніках.
- *Повага особистого простору:* навчіть дитину тримати інших на комфортній відстані від себе під час гри та уникати штовхань або грубого поводження з іншими дітьми й дорослими. Не дозволяйте дітям кидати каміння, пісок або інші предмети, які можуть когось поранити чи спричинити дискомфорт.
- *Повідомляйте про будь-які проблеми:* якщо дитина бачить зламане обладнання або іншу потенційну небезпеку, вона повинна негайно повідомити про це дорослих, які у свою чергу мають усунути недоліки власноруч або звернутися за допомогою у відповідні структури.

Безпека на першому місці!

Як зробити дитячий майданчик безпечним? Розглянемо елементи та принципи, на які слід звернути увагу під час проєктування та облаштування сучасного ігрового простору:

- відсутність гострих кутів і виступаючих елементів;
- достатня відстань між елементами майданчика;
- належне покриття поверхні для пом'якшення падінь;
- установлення амортизуючих елементів на гойдалках і каруселях;
- обмеження висоти конструкцій відповідно до вікових груп;

- проєктування гірок із безпечним кутом нахилу та зоною гальмування.

2. Принцип відповідності віку.

Дошкільнята (2 – 5 років): потребують постійного нагляду дорослих через неповний розвиток у них усвідомлення та координації. Дошкільнятам варто використовувати обладнання, яке відповідає їхньому віку, та віддавати пріоритет легким розвагам, таким як гірки та пісочниці.

Діти шкільного віку (6 – 12 років): можуть досліджувати майданчик більш самостійно, але час від часу потребують нагляду дорослих. У такому віці дітей слід заохочувати до безпечних практик скелелазіння, відповідального користування гойдалками та манжетами й шанобливого спілкування з іншими.

3. Принцип утримання. Утримання в належному стані та постійне обслуговування необхідне впродовж усього часу експлуатації дитячих ігрових майданчиків.

4. Принцип доступності. Усі діти потребують ігор. Різноманітні ігрові можливості є запорукою якісного ігрового досвіду та інтеграції між дітьми. Доступний ігровий досвід забезпечує дитині різноманітність фізичного та соціального середовища, а також можливість робити вибір, приймати виклики, учитися й отримувати задоволення.

Доступний дитячий майданчик – це територія, де створено безперешкодний архітектурний доступ для користувачів із різними здібностями та можливостями.

Що має бути на сучасному дитячому майданчику? Сучасні ігрові майданчики відіграють важливу роль у розвитку та соціалізації дітей. Це має бути безпечне, інклюзивне й захоплююче середовище, де діти різного віку можуть грати та взаємодіяти один із одним.

Які переваги інклюзивних видів дитячих майданчиків? Діти мають грати і спілкуватися незалежно від своїх здібностей та обмежень. Тому інклюзивність і доступність ігрового майданчика є особливо важливими для всіх дітей.

Особливості інклюзивного ігрового майданчика:

- мають умови для дітей із різними потребами грати разом, навчатися співпраці та розвивати позитивне ставлення до різноманітності;
- наявність різних ігрових елементів допомагає дітям розвивати фізичні навички, координацію та моторику;
- взаємодія з різними стимулюючими елементами сприяє когнітивному розвитку, творчому мисленню та просторовій уяві;
- гра на інклюзивному майданчику стимулює розвиток емоційного інтелекту, сприйняття та регулювання власних почуттів і емоцій.

Інклюзивний ігровий дитячий майданчик дає змогу створити безпечний та цікавий простір для всіх дітей, незалежно від наявних обмежень [5].

Різноманітність ігрового обладнання та ігрових елементів допомагає дітям розвиватись у всіх напрямках – фізично, соціально, когнітивно.

Цього вдається досягти завдяки таким активностям:

- *гра на гірках:* розвиває моторику та координацію рухів у дітей (під час спуску по гірці вони опановують баланс і контроль над тілом);
- *гойдалки:* сприяють розвитку балансу та м'язів, а також допомагають у виробленні чутливості до руху;
- *гра на каруселі:* забезпечує активну взаємодію між дітьми (вони навчаються ділитися, чекати своєї черги та працювати разом);

- *лазалки*, де діти можуть лазити й пересуватися, сприяють розвитку спільної гри та командної роботи;
- *ігрові платформи*, які створюють атмосферу для уявних ігор, розвивають креативність і уяву, зокрема здатність до вигадкування власних сюжетів і ролей.

Кожен елемент майданчика має свою унікальну користь для дитячого розвитку, тому важливо, щоб майданчики були різноманітними та відповідали потребам дітей.

Дизайн має вирішальне значення для привабливості та функціональності майданчика. **Колірна гама** та тематичний підхід до виготовлення можуть значно поліпшити загальний вигляд і привернути увагу дітей. **Естетика** ігрового майданчика впливає на настрій дітей та їхнє бажання проводити на ньому час. **Яскраві кольори, цікавий дизайн і тематичні елементи ігрового майданчик здатні створити атмосферу радості й бадьорості для активного відпочинку та ігор.**

Основні типи дитячих ігрових майданчиків

1. **Класичні ігрові майданчики.** Це комплекси з традиційними елементами, такими як гірки, гойдалки, каруселі, лазалки та пісочниці.

2. **Ігрові майданчики для малюків.** Спеціально спроектовані для дітей до 3-х років, ці майданчики мають м'яке покриття та низькі конструкції, щоб забезпечити безпеку для маленьких дітей. Тут можуть бути пісочниці, мінігірки, м'які балансири.

3. **Спортивні майданчики** призначені для дітей старшого віку та включають спортивні тренажери, турніки для розвитку витривалості, сили й координації.

4. **Інклюзивні майданчики.** Це комплекси, які розроблені для дітей з обмеженими можливостями.

5. **Тематичні майданчики.** Такі майданчики можуть бути оформлені в різних стилях.

6. **Майданчики на природі.** Розташовані в парках або на дачах, такі майданчики мають елементи, що інтегруються з природою – дерев'яні конструкції, гірки, місточки через струмки та інші природні елементи, що дозволяють дітям насолоджуватись іграми на свіжому повітрі.

Комплектування дитячих майданчиків включає різні елементи для активних ігор: гойдалки, гірки, пісочниці, каруселі, лазалки, балансири, качалки на пружині та інші інтерактивні розвивальні елементи.

І педагогів, і батьків усе частіше турбують такі питання:

- Як змусити дитину гуляти на вулиці замість комп'ютерних ігор?
- Як їй довести, що ігри за комп'ютером не такі вже й цікаві, а головне, корисні, як ігри на свіжому повітрі?

Дійсно, на сьогодні діти зацікавлені більше у віртуальному житті, ніж у реальному. Якщо вони знайшли дещо цікаве та захоплююче у віртуальному світі, у комп'ютерних іграх, то тим більше знайдуть що-небудь цікаве і в іграх на вулиці з однолітками. **Саме тому спортивні майданчики повинні бути обов'язково в кожному дворі та в кожному закладі освіти.** Було б просто чудово, виходячи на подвір'я, займатися спортом, а не їздити кудись. Спортивні майданчики призначені, в основному, для занять фізичними вправами й розраховані для користування ними як дорослими, так і дітьми.

Спорт – це завжди актуально! Особливо, якщо дитину з раннього дитинства привчати до різних фізичних вправ. Спортивні майданчики дуже добре зближують. Займаючись разом із дитиною спортом, батьки стають для неї ближчими. Це дуже необхідний зв'язок із дитиною. Після декількох років дитина вам подякує за те, що ви не пропустили важливий час у її житті. Це ще раз підтверджує значення спортивних майданчиків для родини.

Спортивні майданчики ніколи не втратять свою значущість і завжди будуть популярними.. Якщо залучите дитину до спортивного способу життя, то вона буде вам безмежно вдячна. Навіть найпростіші, звичайні, на перший погляд, вправи позитивно вплинуть на майбутнє дитини та, безумовно, на її здоров'я.

Узагальнюючи, можемо зробити висновок, що громадська спільнота повинна прагнути, щоб у селах, ОТГ, дворах районів великих міст з'явилися простори, де всі діти разом могли б гратися, спілкуватися, знаходити друзів, фантазувати, творити. Сучасний дитячий майданчик має бути не просто місцем для ігор, а комплексним простором, що сприяє фізичному, соціальному та розумовому розвитку дітей. Дитячі ігрові простори повинні бути комфортними та зручними для кожного користувача.

Визнаючи цінність і унікальність кожної дитини, заклади освіти мають сприяти забезпеченню рівних можливостей для всіх дітей.

Саме спільними зусиллями, у партнерській взаємодії, можна створити кожній дитині умови й можливості для щасливого дитинства.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція. URL: [Pro novu redaktsiyu Bazovoho komponenta doshkilnoyi osvity.pdf](https://pro-novu-redaktsiyu-bazovoho-komponenta-doshkilnoyi-osvity.pdf)
2. Конвенція ООН про права дитини. URL: [Конвенція про права дитини | від 20.11.1989](https://www.un.org/ru/conventions/treaty/1989/cerdoc/e.htm)
3. Педагогіка Марії Монтессорі : минуле і сучасність : навчальний посібник. Радул О. С., Прибора Т. О., Андросова Н. М., Завітренко Д. Ж. За заг. ред. О. С. Радул. Кропивницький : ФОП Піскова М. А., 2023. 226 с.
4. Правила безпеки на дитячих майданчиках. URL: [Правила безпеки на дитячих майданчиках: для дітей та батьків](#)
5. Рекомендації щодо впровадження доступності та інклюзивності дитячих ігрових майданчиків. URL: [18198.pdf](#)

Недискримінаційний підхід в освіті

Галина ВЛАСЕНКО,
методист Центру громадянського виховання
Харківської академії неперервної освіти»
gvlasenko.3007@gmail.com

У статті розглянуто питання недискримінаційного підходу в освіті. Акцентовано увагу на нормативно-правових документах, що забезпечують правову базу для боротьби з дискримінацією та створення рівних можливостей в освіті, а також на аспектах, які сприяють створенню недискримінаційного освітнього середовища. Зосереджено увагу на світовому досвіді, успішних практиках недискримінаційного підходу в освіті. Запропоновано ознайомитися з покроковою інструкцією для директора щодо створення недискримінаційного середовища в закладі освіти.